

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1034

av Sara Karlsson och Caroline Helmersson Olsson (båda S)

Missbruket av visstidsanställningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa missbruket av tidsbegränsade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tillsvidareanställningar ska vara norm på arbetsmarknaden. Det är en viktig trygghet för alla de människor som för sitt uppehälle är beroende av att sälja sin arbetskraft, dvs de allra flesta. Anställningstryggheten är också viktig för maktbalansen mellan arbetsgivare och arbetstagare, för att de senare ska kunna tillvarata sina intressen t ex genom att organisera sig fackligt och driva krav om höjda löner, förbättrad arbetsmiljö mm.

Det finns dock situationer som kräver att arbetsgivare har möjlighet att anställa en person på begränsad tid. Det kan handla om säsongvariationer eller andra produktionstoppar eller om att ta in en vikarie för en person som är sjukskriven eller föräldraledig. Den flexibiliteten i arbetsrätten måste finnas.

Vad vi har sett under ett antal år är dock att tidsbegränsade anställningar ökar och används på ett sätt som inte motsvarar tillfälliga behov, särskilt inom vissa branscher. Tre av tio arbetare i detaljhandeln och offentliga verksamheter har en visstidsanställning och inom hotell och restaurang är siffran över fyra av tio. Olika tidsbegränsade anställningar staplas på varandra under lång tid i stället för att övergå i en fast anställning, och en ändring av lagen om anställningsskydd 2007 öppnade upp för arbetsgivare att utan motivering använda sig av visstidsanställningar – allmän visstid, en anställningsform som blivit vanlig och börjat ersätta t ex provanställningar och vikariat.

Det är en oroväckande utveckling på svensk arbetsmarknad eftersom otrygga anställningar förutom den ekonomiska otrygghet de skapar också är förknippade med ökad stress och ohälsa, även för de tillsvidareanställda på arbetsplatser med en hög andel visstidsanställda. Detta drabbar också i högre utsträckning kvinnor, vilket också återspeglas i de ökade sjukskrivningstalen. Det hävdas ibland att arbetsrätt är omodernt och att unga vill ha mer ”flexibla” anställningar. Detta bekräftas dock inte i undersökningar. Tvärtom, till exempel visade den rapport som SCB tog fram på uppdrag av den förra regeringen och som presenterades för den nuvarande i december 2014 att närmare 80 procent av de personer som hade en visstidsanställning egentligen ville ha en tillsvidareanställning. Hur många av de tillfrågade som var unga framgår ej, men eftersom visstidsanställningar är vanligare i den gruppen får vi anta att en stor majoritet även av de unga visstidsanställda önskar en tryggare anställning.

Nämnda rapport togs fram på grund av den kritik som EU-kommissionen upprepat riktat mot Sveriges regelverk som tillåter visstidsanställningar att staplas på varandra. Rapporten visade också bland annat att 39 000 personer haft en visstidsanställning i mer än fem år hos samma arbetsgivare. Den nuvarande regeringen förbereder åtgärder för att komma åt problemet med staplande av visstidsanställningar. Det är bra, men det räcker inte. Tidsbegränsade anställningar används idag för att täcka ordinarie bemanning, inte enbart för tillfälliga behov. Vi behöver komma åt problemet med staplande av visstidsanställningar genom att skärpa regelverket för när en visstidsanställning ska övergå i tillsvidareanställning. Men vi behöver också ta ytterligare steg. Tidsbegränsade anställningar används idag för att täcka ordinarie bemanning, inte enbart för tillfälliga behov. Det krävs därför också åtgärder som säkerställer att det ska föreligga objektiva skäl för användandet av tidsbegränsade anställningar.

Sara Karlsson (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)